

EMO'dan...

Geçtiğimiz dönem mali sorunlar nedeniyle düzenli çıkaramadığımız dergimizi Ağustos 2000 tarihi itibarıyla eski periyodunda çıkaracağız ve sizlerle yeniden düzenli bir iletişim içerisine gireceğiz. Dergi yayın politikası temelde üyelerin ihtiyaç duyacakları konuların yanında güncel aktüel konuların dosya haline getirilmesi biçiminde bir yöntem izleyecektir. Haziran 2000'de çıkan özel sayımızda 36. Olağan Genel Kurul kararlarını işlemiştik. Bu sayımızda ise elektromanyetik kirlilik konusunu işliyoruz. Önümüzdeki derginin dosya konusunda önerilerinizi ve dergimizle ilgili eleştirilerinizi bekliyoruz.

Sevgili üyelerimiz,
Yeniden merhaba.

Uzunca bir dönem ülke gündemini işgal eden Nükleer Santral tartışmaları en son Başbakan Bülent ECEVİT'in açıklaması ile şimdilik ülkemizin gündeminden düştü. Böylelikle bazıların 40 yıllık nükleer rüyası da sonlanmış oldu. Santral projesinin iptal edilmesi konusunda bir dizi ulusal ve uluslar arası faktör belirleyici olmuştur. Ancak kamuoyunu bilgilendirmede olağanüstü çaba harcayan; nükleer santral savunucularının her tezini bilimsel anlamda çürüten ve kamuoyunda doyurucu bir kampanyaya öncülük eden 35, 36 ve 37. Dönem EMO Yönetim Kurulları ve tüm EMO örgütünün çabalarının iptalde çok önemli bir işleve sahip olduğunun altını çizmek gerekiyor. Anti nükleer kampanyanın başarıya ulaşmış olması, EMO'nun enerji konusundaki önermelerinin doğruluğunun hükümet düzeyinde de teyit edilmesiyle odamızın saygınlığı artmıştır.

Nükleer Santral tartışmaları bitti ancak enerji krizi devam ediyor.

Özellikle son dört yıl içinde enerji bürokrasisi nükleer santral tartışmalarına öylesine angaje oldu ki; bu süre içinde tüm uyarılarımıza karşın enerji sektörü sorunları görmezden gelindi ve bugün bir tasarruf genelgesiyle karşı karşıya kalındı. Öyle bir imaj yaratıldı ki; yapım süresi on ila oniki yıl süren bir nükleer reaktör kurma kararı çıksa enerji sorunu çözülecekti. Hatta Sayın

ERSÜMER bir açıklamasında, "...bizi nükleer santral yolundan ancak Allah döndürebilir" demişti. Ancak Sayın ERSÜMER'in bu ilahi desteği pek işe yaramamış görünüyor.

2000 yılı elektrik enerjisi göstergeleri:

Kurulu güç : 26.300 MW

Puant : 19.000 MW

Üretim Kapasitesi : 160.000.000.000 kwh

31.12.2000 tarihi itibarıyla tahmini brüt üretim

: 115.000.000.000 kwh

31.12.2000 tarihi itibarıyla tahmini brüt tüketim

: 120.000.000.000 kwh

Tahmini üretim açığı : 5.000.000.000 kwh

Üretimdeki bu tabloya karşın net tüketimin 88.000.000.000 kwh olması tahmin ediliyor.

Ortalama elektrik enerjisi maliyeti sürekli olarak artmaktadır. Bunun en temel nedeni TEAŞ'ın kendi santrallerinde ortalama 2.3-3 cent'e ürettiği elektrik enerjisini Yap İşlet(Yİ) ve Yap İşlet Devret(YİD) projelerinden 8-16 cent'e satın alması ve alım garantisini vermesidir.

Elektrik enerji sektörünün acil sorunları nelerdir.

Dağıtım şebekeleri yetersizdir. Yüzde 20'ler civarında olan dağıtım kayıpları gelişmiş ülkelerin iki katıdır.

Termik santrallarda ortalama kapasite kullanma oranı (KKO) yüzde 55 ile gelişmiş ülkelerin 15 puan altındadır. Bunun en belirgin nedeni yer seçiminden kaynaklı sorunlardır. Diğer bir önemli neden ise teknoloji seçiminden kaynaklı verim düşüklüğüdür. Yine baca gazı arıtma ve kül tutma ünitelerinden kaynaklanan sorunlar KKO'yu düşüren önemli bir etkidir.

Termik santrallardaki bir diğer önemli sorun ise bakım onarım hizmetlerinin yetersizliğidir. Aşın-Elbistan'da bakım onarım hizmetlerinin ehil olmayan kuruluşlara devredildiği (hatta bu konuda yemek firmasına verildiği, rivayeti dolaşmakta) bu yüzden 360 MW'lık bir ünitenin dört yıllığına devre dışı kaldığı ve kamunun türbin bedeli ve üretim zararının 500 milyon USD olduğu bilinmektedir. Bu sorunlar birleştirildiğinde "enerji krizi yok; enerjide yönetim krizi var" söylemi doğruluğunu korumaktadır. Bu konuda kamuoyunun enerji bürokrasisine şu soruyu sorması gerekiyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ne iş yapar?

Enerji Tasarruf Genelgesi ya da TEDAŞ'ın açıklarını kapatma genelgesi.

Nükleer santral iptali tartışmalarının ardından bir Enerji Tasarruf Genelgesi çıkarıldı. Yapılanlar ve yapılmak istenenler incelendiğinde bunun TEDAŞ açıklarını kapatma genelgesi olduğu görülmektedir.

TEDAŞ'ın başta büyük sanayi kuruluşları, kamu kurumlarından (kamu kendi içinden mahsuplaşabilir) ve özelleştirilen bölgelerdeki imtiyazlı şirketlerden alacakları vardır. TEDAŞ bunları tahsil etmek yerine geçtiğimiz yıllarda yüksek oranlı zamlarla bu açığı kapatmayı denemiş ve fatura vatandaşa çıkarılmıştır. Bugün enflasyonla mücadele kapsamında aylık zam oranı yüzde 2.1 ile sınırlanmıştır. TEDAŞ mali sorunlarını aşmak için vatandaştan yeni tanımlar altında ek paralar almaktadır. Aylık 150 kwh sınırı komik bir sınırdır ve bu konuda teknik

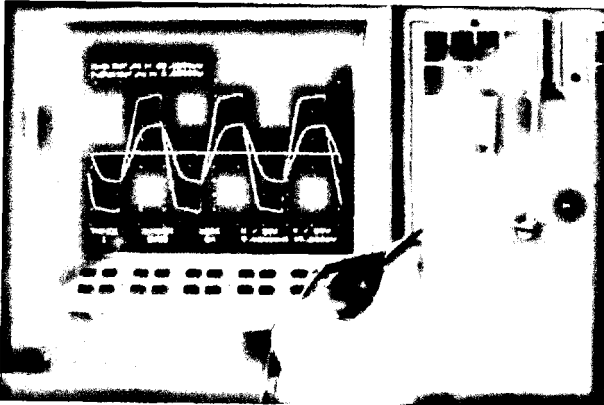
çalışma yapılmamıştır. Ayrıca TEDAŞ faturaları aylık olarak düzenli tanzim etmediğinden 150 Watt'ın nasıl tespit edileceği belli değildir. Bu gizli bir zamdır. Zammı tarifeyle yansıncıta enflasyon artıyor, ancak dolaylı alınca artmıyor mu? Bu durum sonuçta enflasyonu artırmaktadır ve fatura vatandaşa tarafından ödenmektedir.

“Çamaşır ve bulaşık makinalarını gece onikiden sonra kullanın” demenin vatandaşa bir faydası yoktur. Çeşitli ülkeler hem kaynaklarını verimli kullanmak hem de puant değerini aşağı çekmek için bu türden önlemler almışlardır. Ancak vatandaşın gece yarısı bu cihazları kullanması için tarifeli sayaca ihtiyaç vardır ve puant dışı saatlerde enerji vatandaşın ucuz verilmelidir. Tarifeli sayaçlar kamu eliyle ücretsiz olarak dağıtılmalıdır.

Ülkemizin öncelikle enerji savurganlığından kurtulup enerji tasarrufu konusunda ulusal bir plana ihtiyacı vardır. Bu planın bir ayağı az enerji tüketen teknolojilere geçmek diğer tarafı ise vatandaşın cebine hitap eden gerçekçi tasarruf anlayışıdır. Örneğin compact flouresan ampullerin teşvik edilmesi konut aydınlatması için önemli bir parametredir. Bu genelge ise sadece gizli zam yapma genelgesidir ve hiç bir şekilde tasarruf sağlamayacaktır. **Ekimde olacağı söylenen enerji krizi ve enerji kısıtlaması aslında doğalgaz krizidir.**

Elektrik enerjisinin bir diğer ayağı ise doğalgaz sorunudur. Ekim ayından itibaren havaların soğumasıyla birlikte konutlarda doğalgaza olan talep artacaktır. Geçen yıldan beri doğal gaz arzı konusunda gerçekleşmiş bir proje yoktur. Ekim ayında enerji açığı olacak söylemi, aslında ya konutlara gaz verileceği ya da doğal gaz çevrim santrallerine gaz verileceği anlamına gelmektedir. Hem konutların hem de çevrim santrallerinin birlikte çalışabilmesi için geçen yılki (1999) tüketim bedeli olan 12.500.000.000 metreküplük değer en az yüzde 25 üzerinde bir doğalgaz arzı sağlanmalıdır. Bu ise bugünkü koşullarda olanaksız görünmektedir. Doğalgaz arzının artırılmadığı durumda yapılması gereken çevrim santralleri için ikinci yakıt seçeneğinin şimdiden gündeme alınmasıdır.

1999 yılında tüketilen doğal gazın yüzde 64'ü elektrik üretiminde kullanılmıştır. Geri kalan kısmı ise yüzde 12 sanayi, yüzde 1 gübre ve yüzde 23 konut/ticarethanede tüketilmiştir. 2000 yılı içerisinde başta büyük şehirler olmak üzere çok sayıda konutta doğalgaz dönüşümü gerçekleştirilmiştir.

Enerji kısıtlaması olmaması için çevrim santrallerine gaz verilirse konutlarda geçen yılıkinden daha büyük bir krizin yaşanacağını şimdiden söyleyebiliriz.

Türk Telekom A.Ş.'nin satışı durdurulmalıdır.

İçinde bulunduğumuz yüzyıl bilginin kendisi kadar onu taşıyan altyapının da önemli olacağı bir dönemdir. Bu yüzden ülkemizin haberleşme altyapısı sürekli olarak yabancı tekel tarafından satın alınmak istenmektedir. Haberleşme altyapısı yeni sömürgecilik modelinin en önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır.

Bu stratejik önem düşünülürken TT'nin satışı mutlaka durdurulmalıdır. Dünyanın en büyük elli işletmesi arasında sayılan ve 4.500.000.000 USD'lik cirosu ile genel ekonomi içindeki önemi ortadadır.

TT'deki nitelikli personel kıyımı durdurulmalıdır.

Özelleştirmeden önce oluşturulacak anahtar kadrolar konusunda iktidar ortağı bir siyasi partinin kendinden olmayan herkesi dışladığı bir kadrolaşma ve sürgün yaşanmaktadır. Eylül ayından itibaren EMO ve Haber Sen bu konuda ortak eylemlilikler içerisine girecektir. Bu eylemlilikler temelde Norm Kadro uygulaması ve MHP'nin kadrolaşması konusunda ağırlık kazanacaktır.

TÜRKCELL ve TELSİM ara bağlantı antlaşmaları kamu lehine düzeltilmelidir.

Bilindiği gibi TT'den GSM'e veya GSM'de TT'ye telefon bağlantılarındaki yaklaşık bire dörtlük orandaki gelir paylaşımı konusunda Odamızın açmış olduğu davaya devam edilmektedir. Bu adaletsiz gelir paylaşımı her ay kamunun yaklaşık otuz trilyon TL'yi GSM operatörlerine aktarması anlamına gelmektedir.

1997 yılından başlamak üzere 25 yılına bu sözleşmeler yapıldığına göre kamunun zararının astronomik boyutlara ulaşacağı görülmektedir. Bu soygun durdurulmalıdır.

Devlet Personel Yasası'nda yapılacak değişiklikler mühendisler aleyhine hükümler içermektedir.

Uzunca bir dönemdir devlet memurları konusunda yeni bir düzenlemeyi içeren yasa tasarısı konusunda Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı bir yasa taslağı çalışması sürdürmektedir. 657 Sayılı Devlet Personel Yasası'nda ciddi değişiklik yapacak olan bu yasa, mühendisleri ve teknik elemanları devlet hiyerarşisinde bugünkü konularından daha geri bir konuma itmeyi hedeflemektedir. Yeni düşümlen gruplamada mühendisler Üst Çavuş, Teğmen ve 2. Sınıf Emniyet Müdürü gibi üretim dışı personel ile birlikte 12. Grupta toplanması hedeflenmektedir. Bu gruplamada il müftülerinin bile mühendislerden daha yukarıda bir yerde oluşu düşündürücüdür. Bu durum aslında kademeli olarak üretim alanını boşaltan kamunun, üretimin temel dinamiği olan mühendisleri de dışlayan bir tavır içerisine girmeye kararlı olduğunun bir göstergesidir. Yaz tatilinin bitmesini takiben bu konudaki tartışmalar ülke gündemine oturacaktır. Şubelerimiz bu konuda hazırlıklara başlamalıdır.

Gelecek sayımızda görüşmek üzere.

**37. Dönem Yönetim Kurulu adına
H. Ali Yiğit
Yönetim Kurulu Başkanı**